

L'Empordà, nascut entre l'Eixample i el carrer dels Torrats

Des de Sopa de Cabra i Umpah-pah fins a The Pepper Pots, Sàvats i Radical Animal Beat,

Girona no deixa de produir bona música

L'èxit de la recent gira de reunió de Sopa de Cabra ha confirmat el grup gironí com un dels més importants de la història del rock català. Girona i la seva veïna, Salt, no han parat de produir bons grups durant l'últim quart de segle, alguns dels quals han generat un autèntic culte (Umpah-pah), altres han aconseguit traspasar fronteres i fer gires internacionals (The Pepper Pots) i també n'hi ha que, com La Suite Mosquito, haurien merescut tenir més bona sort. L'escena musical gironina és rica en grups, però encara té importants mancances en altres aspectes relacionats amb la música, com ara la sala per a concerts de mig format que l'associació Orella Activa reclama des de fa temps.

ALÍCIA MARTÍNEZ > TEXT

L'Empordà, un himne generacional, no va néixer al carrer dels Torrats sinó al barri de l'Eixample gironí, on es va formar Copacabana. La formació de Josep Thió i Jaume Ruffi, sumada a Ninyin's Mine Workers Union Band, de Joan «Ninyín» Cardona i Francisc «Cuco» Lisicic, va ser l'origen de la banda més cèlebre que han parit les pedres de Girona: Sopa de Cabra.

La banda gironina va abanderar el mal anomenat rock català, etiqueta plena de

>> *Tres dels components de Sopa de Cabra: Joan «Ninyín» Cardona, Francisc «Cuco» Lisicic i Gerard Quintana.*

Es pot considerar Sopa de Cabra una banda gironina en els seus dos primers discos: Sopa de Cabra (1989) i La Roda (1990)

prejudicis per a música d'un determinat estil cantada en català. Però abans d'això, entre els anys 1986 i 1991, els Sopa van ser una banda alternativa que es va sumar a la contracultura gironina, els moviments okupes i d'insubmisos i a l'efervescent moviment contra la variant de Sant Daniel.

A finals dels vuitanta, el carrer Nou del Teatre (popularment conegut com el carrer dels Torrats, amb *antres* com el Salsitxa, el Freaks, el Potser o el Padules, heroic supervivent) va ser un dels punts de trobada dels moviments alternatius, integrats per tribus urbanes de procedència diversa, amalgama que va propiciar l'aparició de moltes bandes. Alguns, com Mamy Oplins Band, Swing Sec, Chuck Birres Band o els mateixos Copacabana, van ser l'origen de formacions que van destacar en l'escena local, com Umpah-pah, Sui Generis o Sopa de Cabra.

Es pot considerar Sopa de Cabra una banda gironina en els seus dos primers discos: *Sopa de Cabra* (1989) i *La Roda* (1990). Un cop els va arribar l'èxit i van saltar a l'*star system* català, van desconnectar de la societat gironina. Al contrari dels Sopa, Sui Generis, banda comandada per Jep Prades, no va transcendir més enllà de les comarques gironines, mentre que Umpah-pah, liderats per un carismàtic i més que excèntric Adrià Puntí, es va convertir en estendard de l'escena gironina després de publicar *Raons de Pes*

amb la popular *Catximba* (i *Els Rostolls d'Angelina*).

L'any 1988, Girona va estrenar un nou espai de concerts que serà recordat sempre més pels que el van gaudir: les Casernes, on en aquells moments l'activitat militar era mínima i es reduïa a una seu administrativa. El van estrenar El Último de la Fila i hi van passar bandes com Mecano, Rebeldes o Loquillo. L'any 1990 hi van actuar Umpah-pah i Sopa de Cabra, en un concert retransmès pel Canal 33 que va representar la consagració de l'escena gironina.

Al principi dels noranta, i paral·lelament a l'alternativa dominant, es va forjar una escena encara més alternativa, amb orígens a Sarrià de Ter i lligada al moviment antivariant abanderat per grups com Peces in The River, Confusion-Fusion, Exterminio, Hugger Mugger o Parriana, grup de culte de l'escena *punk* gironina. A aquests, s'hi han de sumar Tipuaixí, de Salt, una de les bandes amb més transcendència des de mitjan anys noranta.

L&H

>> A dalt, *Sàvats*, en una imatge del videoclip de la cançó «El esqueleto». A baix, Adrià / Josep Puntí.

Umpah-pah i Sopa de Cabra van actuar a les Casernes, en un concert retransmès pel Canal 33 que va representar la consagració de l'escena gironina

JORDI CANÉ.

>> *Smoking Bambino.*
A la dreta, La Suite
Mosquito.

El moviment antivariante va acabar esclafat un cop es va desmantellar el carrer dels Torrats com a zona d'oci nocturn i, en conseqüència, com a punt de trobada i creatiu. A principis dels noranta, els seguidors es va desplaçar a Salt, amb dos espais de referència: l'Estació i la Maret, una antiga fàbrica ocupada, on es programaven concerts i altres «mogudes».

Probablement la transcendència dels Sopa va multiplicar la formació de bandes a principi dels noranta, amb una efervescència mai vista. El 1991, l'Ajuntament de Girona va cedir els espais de l'antiga CAMPSA com a locals d'assaig, que, juntament amb la Maret, on també assajaven grups, es van convertir en els nous pols d'atracció musical.

D'aquella època, i considerats el relleu dels Sopa actualitzats amb influències *grunge*, són Barri Baix, amb components de Santa Eugènia i Salt, però que no van arribar a les expectatives de consolidar-se en l'escena catalana. Van ser coetanis de bandes com Zit-zània (formada per Eduard Canimas, que al cap d'uns anys va caminar en solitari) i Lazy

Sundays, formació que va trencar esquemes reivindicant la psicodèlia i cantant anglès.

De la mateixa època i amb certa rellevància, cal esmentar Blues de Rostoll, Flirtin Peyotes, The Fabulosos Texastones o la banda de versions Astun Kiki, que liderava Gerard Quintana.

Moltes d'aquestes bandes van poder gaudir des de l'any 1993 d'un nou espai de concerts: La Pontenca, al Pont Major, per on van passar bandes de renom estatal com Mojinos Escocíos (als seus inicis), Los Enemigos o Daniel El Higiénico. En constant conflicte amb l'Ajuntament, el 1998 La Pontenca va ser clausurada, i un cop més es va desmantellar un punt de trobada musical.

Girona, però, continuava al capdavant de l'escena catalana. A la ciutat, hi operaven Música Global, una de les discogràfiques històriques que tallaven el bacallà en el rock català, i la productora RGB, creada a final de 1994 pels Sopa i Xavi Fortuny, que uns anys més tard van ser managers d'Els Pets i Lax'n'Busto i impulsors del Senglar Rock i del Black Music Festival.

Ja llavors, a Girona, hi operaven Música Global, una de les discogràfiques històriques que tallaven el bacallà en el rock català, i la productora RGB

>> *Electrotoylets.*

El castellà no se'ls posa bé

Canviar del català al castellà no va donar bons resultats als dos grups capdavaners de Girona. El 1993, després de l'històric concert al Palau Sant Jordi, Sopa de Cabra va publicar *Mundo Inferno* (1993). Al canvi d'idioma s'hi afegia un canvi estilístic, amb melodies i lletres més fosques, i una intenció més comercial que el públic no va entendre.

Per la seva banda, els Umpah-pah, amb tres discs en català —*Raons de Pes* (1991), *Bamboo Avenue* (1992) i *Bordell* (1994)— van repetir l'esquema dels Sopa amb els seus dos discos en castellà, *Triquiñuelas al óleo* (1994) i *La Columna de Simeón* (1996), treballs ben considerats per la crítica però amb poques vendes.

Umpah-pah es va dissoldre el 1996 amb la marxa d'Adrià Puntí, que va continuar la seva carrera en solitari. Puntí, apadrinat per Quimi Portet i altres músics referents del rock estatal, com Enrique Bunbury (Héroes del Silencio), ha publicat tres discos però, actualment, ja com a Josep Puntí, la seva carrera artística és incerta.

Sopa de Cabra es va acomiadar el 2001. Després de la seva dissolució, els seus components van emprendre camins diferents: Gerard Quintana i Josep Thió, en solitari, i la resta van formar Kabul Babà.

I arriba l'avantguarda

A les acaballes dels noranta, l'escena gironina va fer un gir cap a l'avantguarda i es van formar diverses bandes d'estètica i creativitat més arriscada que cantaven en anglès, amb repercussió diversa: Psychoine, Passion Fish, La Suite Mosquito o Not Lasting. Molts d'aquests van formar part del catàleg de la discogràfica gironina Moby Disc Records, també una de les botigues mítiques de música independent de Girona.

Aquesta època va coincidir amb un renaixement de locals on es programaven concerts a la ciutat de manera estable (Rosaleda, V.O., Cucut, La Impremta) i de manera puntual (plaça de les Botxes, Farres Universitàries a la plaça Sant Domènec...).

I als anys noranta, com a espai de referència de les rutes de techno i màquina, va

Molts dels grups gironins de les acaballes dels noranta van formar part del catàleg de la discogràfica gironina Moby Disc Records

destacar La Sala del Cel, un dels clubs més avantguardistes de l'Estat, que al cap d'uns anys i durant un temps també va programar música rock.

Aquest moviment d'estètica més avantguardista va tenir continuïtat al segle XXI amb grups com Carmen 113 o The Dirty Club, ambdós encara en actiu.

A principis del segle XXI, Girona continuava sense haver fet els deures en el sentit de donar continuïtat a un espai amb programació estable. D'aquesta i altres necessitats musicals, l'associació Orella Activa, creada el 2001, en va fer la seva bandera. El 2001, Orella Activa va sortir en defensa d'una escena musical aparentment unida però que amb els anys s'ha anat desinflant. El moviment musical s'ha desmantellat en diverses ocasions i no hi ha hagut respostes contundents. Amb tot, l'associació va aconseguir obrir a la música alternativa espais com l'Auditori de La Mercè i fer d'altaveu de les reivindicacions de l'escena musical.

El mateix 2001 s'inaugura a Salt la sala de concerts La Mirona, convertida actualment en un referent a Catalunya, però que mai no ha salvat la distància amb la ciutat de Girona, sobretot per la manca de voluntat política. Girona va continuar reclamant un espai per a concerts de format mitjà. La resposta de l'Ajuntament va ser obrir el

nou Auditori, inaugurat el 2006 i concebut com un Palau de Congressos, a la música alternativa, un format difícil d'encaixar. I fins avui, i fora de les iniciatives proves (Sonic, Tourmix, El Blau, El Cercle, Cloe...), la música alternativa de la ciutat s'hi ha de conformar.

Moviment sense tele

El moviment *punk*, nascut a Sarrià de Ter els anys vuitanta —que inicialment va tenir com a punt de trobada el GTI i un festival de referència als noranta, el Butirrocker, que reunia bandes catalanes i estatals del *punk* més extrem— és un dels pocs que ha tingut continuïtat fins a dia d'avui. De fet, *Apaga la Tele*, popular tema de Koma Etílica, banda de referència d'aquesta escena, dona nom a un col·lectiu que gestiona l'ATV a Sarrià de Ter des de 2003. Aquest espai, que disposa de locals d'assaig i una sala de concerts molt activa, ha vist créixer Fi-Asko, la banda més destacada de *punk* gironí en aquests moments.

Al segle XXI, l'escena *punk* i *hardcore* gironina s'ha mantingut activa i en convivència amb altres escenes independents molt vives, com la de Sant Feliu de Guíxols. Ha donat joies com Without, Kontroversia, Missing Dog Head, Bikini Summer, No way, Hurricàde o Aliment.

>> A sota, Tipuaixí.
A la dreta, Fi-asko
a l'ATV de Sarrià.

Apaga la Tele, popular tema de Koma Etílica, banda de referència, dona nom a un col·lectiu que gestiona l'ATV a Sarrià de Ter des de 2003

Profetes fora de la seva terra

Girona ha viscut sovint d'esquena als seus músics. Alguns han trobat l'èxit ben lluny, traspasant fronteres. Un exemple, The Pepper Pots, banda que recupera els ritmes soul i *rocksteady* dels anys seixanta, que ha fet gires per tot el món, inclosos els Estats Units i el Japó. Al país del sol naixent també hi ha fet dues gires Radical Animal Beat, banda de funk electrònic formada per excomponents de La Suite Mosquito, que ja preparen la tercera per al 2013. El cantautor gironí Smoking Bambino compta al seu historial amb més actuacions arreu d'Europa que a Catalunya.

I no podem oblidar en aquest recompte les bandes de percussió, amb gran tradició a Girona —amb referents com La Banda del Surdo, Bloc Quilombo o la banda dels Diables de l'Onyar— amb moltes gires internacionals a les esquenes, que a Girona disposen d'un bon relleu de joves percussionistes.

L'actual escena musical de Girona I Salt inclou propostes tan diverses com ara Sàvats, La Banda del Yuyu, Costa 59, Boc Guru Special, Jose Domingo, Nadies, Ley de Faraday, Tom Hagan, Exhibion, Pulpopop, Ruido!, Morphium, Free Taxis, Elisma I Electrotoylets.

>> *Carmen 113.*

La creació de públics i d'una programació de música alternativa estable és encara una assignatura pendent. No s'ha aconseguit mantenir un espai que programi música en directe amb continuïtat. De fet, no n'hi ha cap que hagi resistit en els darrers 25 anys. A Girona han predominat els cercles elitistes i conservadors, i la intolerància a la música per part dels veïns per sobre dels moviments alternatius, que han quedat com a reducte de l'època gloriosa de la contracultura nascuda al carrer dels Torrats.

Alicia Martínez és periodista.

>> *A l'esquerra, Tom Hagan.*

A sota, The Pepper Pots amb Eli Paperboy Reed.

XÈNIA GASULL

MARCEL ASSÓ

Girona ha viscut sovint d'esquena als seus músics. Alguns han trobat l'èxit ben lluny, traspasant fronteres